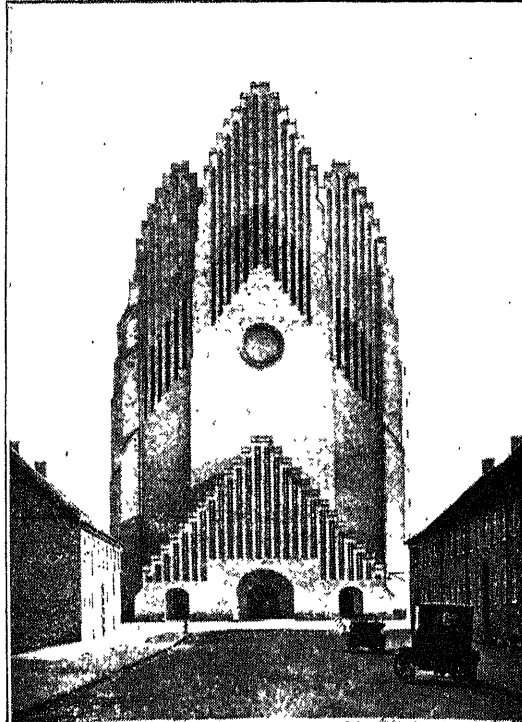

VABA HARIDUSTÖÖ

MAI 1932

VI AASTAKÄIK

Rahvaülikoolide liikumise algataja „Põhjamaa prohveti“ Grundtvigi mälestussammas Kopenhaagenis.

III

RAHVAÜLIKOO

SISU:

Riik ja vabaharidustöö (järg). Z. Cast-rén'i järgi L. Laarman.

Eesti Haridusliidu kuld- ja hõbeas-jade loterii võitude nimekiri.

Toetuse andmisest maa-näite-lavadele.

Kuidas hindavad rahvaülikooli rahva-ülikooli õpilased ise.

Paar nädalat Virumaa Rahvaülikoolis. Mitmesuguseid teateid.

Toimetusele saadetud raamatud.

Kuulutused.

EESTI HARIDUSLIIDU

ASEMIKE KOGU KOOSOLEK

peetakse pühapäeval, 5. juunil s. a., kell 10 hommikul Tallinnas Harju maavalitsuse koosolekute saalis.

P ä e v a k o r r a s :

- 1) Aruannete ja eelarvete kinnitamine.
- 2) Valimised põhikirja järgi.

Täpne päevakord ja aruanded ning eelarved ilmuvad selle kuu lõpul ilmuvas „Vabaharidustöös“ № III.

Käesolev teadaanne palutakse võtta koosoleku kutseks, sest koosolekuks erikutseid ei saadeta.

Ei tule määratud ajaks kokku tarvitlikku arvu Asemikkude Kogu koosseisust, siis peetakse tund aega hiljem, sama päevakorraga ja samas kohas teistkordne koosolek, mis on otsusvõimne koosolijate arvust olenemata.

E. Haridusliidu juhatus.

Riik ja vabaharidustöö.

(Järg.)

(Z. Castréni järgi L. Laarman.)

Mis mõttes peab nõudma vabaharidustööt erapooletust?

Sellest laiaist küsimusest — mida tuleb mõista riigi ja kogukonna poolt ülesseatud nõudmise all, et vabaharidustöö peab olema erapooletu, kui tahab saada toetust üldisest summadest — peame käsitlema veel ühe teisegi seisukoha, mis on meil juba saanudki avaliku tähelepanu osaliseks. On heidetud ette, et vabaharidustöö meil (Soomes) viimasel ajal kaldub sinna suunda, et seda arendavil ja juhtivil asutusil, näiteks mõnedel uutel rahvapälikoolidel, ei ole seda puhtalt vabahariduslikku iseloomu, mis on vastavil vanemil asutusil, vaid et need on kas mõne usulise suuna või mõne muu kildkonna õppeasutusi. Kardetakse, et nii kasvatatakse üldiste summadega mitmesuguseid lahkmeeleisid erakonnainimesi ja sel viisil jäetakse kõrvale kasvatuse ülesanne — arendada laia silmaringiga ja seesmiselt vabu inimesi.

Küsimusele pühendatakse lüsisil tähelepanu selles suures riigikomisjoni teoses, mis ilmus pärast maailmasõda Inglismaal, nagu ülal on mainitud. Teoses pooldatakse mõlet, et riik ei pea keelduma aitamast selliseid vabaharidusorganisatsioone, mis kuuluvad mingisugusesse erivaimulisse õhkkonda (have a particular „atmosphere“). Ei tule nõuda muud kui lüsisil õppimistööd. Mõlet, et riik ei peaks toetama lahkmeeleste asutuste haridustööd, mainitud teoses ei pooldata; riigi loetus peab olenema töö väärtusest, aga mitte sellest, milline asutus seda teeb. Haridustöö ja propaganda vahel ei tule teha vahet mitte arvesse võttes õpetajate ja õpilaste lüeks-pidamisi, vaid minnes välja esimesle teadmisest ja võimeist ja nende poolt anlava õpetuse väärtusest, samuti teiste õppetöö tõsidsusest ja edust. Teissugune seisukoht paneks taas riigi tsensorina määrama, milline teadus on valitsuse arvates vastuvõetav, mida jälle levitamiseks ei soovitata. Siis jääks üldise suuna määramine riigi asjaks (the charge of „manufacturing public opinion“). Teose järgi peaks riik pooldama kõike lüsisil kasvatustööd, ka seda, mis teevad organisatsioonid ja asutused, millede õpilasringkonnis valitseb mingi eriline usuline või poliitiline suund.

Seda käsillust põhjendatakse teoses ühiskonna kasude seisukohalt. Haritud üldine ar-

vamine moodustub kõige paremini selle kaudu, et ükskõik millise suuna pooldaja iseõppija harjub mõtlevalt arendama oma seisukohta kuni lõpuni. Tõel on oma erisugused küljed ja kui küsimusi valgustatakse, nende üle räägitakse ja neid uuritakse mitmesugustelt seisukohtadelt, siis saavutatakse tõde kõige kindlamini. On tähelepanav, et kasvatustöö vastutus peilub temas endas. Puudulikele teadmistele ja ühekülgselle mõtlemisele loetuvate eelarvamiste parandusvahend on see, et hangitakse enam teadmisi ja mõtlemist. Tõelisis elunähtusis enamjagu inimesi lählub mingisuguseist kindlaist seisukohtadest ja saab sealt ainet oma õpinguile. Kogemus on näidanud, et ei ole halb vaid vastlupidi loota sellele seisukohale. Terve pedagoogilise põhimõtte kohane on võtta arvesse täiel määral iseõppijate harrastusi. Lõpuks teoses ei võeta olulisemana väärnähtusena seda, et oieks liig palju erimeelsuslike iseõppijate tööd, vaid seda, et on liig vähe iseõppimistööd üldse. Ühise heaolu tõeline hädaoht ei tule nende poolt, kes rühmavad oma õpinguis mingisuguste erisihiliste seisukohtade või meeluste tagakihutusel, vaid nende palju rohkearvulisemate poolt, kes ei oma mingeid kultuurseid harrastusi ega hooli sellest, et arendada end oma kodaniku-ülesannete vääri-lisiks sooritajaiks.

Kahel põhjusel on mainitud teose järgi tarvis pidada meeles ülaltoodud arvamisi. Esiteks seepärast, et läisealiste õppetööd paljud veel vaatavad umbusklikult ja et ei pooldata mõlete lahkuminekut äratavate küsimuste käsilllemist. Teoses soovitakse sellisele nähtusele peatset kadu. Teiseks teos toob ette asjaolu, et väga mitmesuguseis organisatsioones on määrgata õppimise larvel, ja kui peetakse ülal selle tarbe rahuldamiseks haridustööd, siis pöördutakse täie põhjusega riigi poole toetuse palvetega, mida riik peaks ka rahuldama. Sellise hariduspoliitika praktiliseks järeliduseks on, öeldakse teoses, et erilised täiesti või osalt haridustööd tegevad organisatsioonid (various collegiate or semicollegiate institutions) õigus-tatakse saama toetust riigilt, kuna nad oma haridustöö laadilt rahuldavad asjaomast kesk-asutust, ja et iga õppijate rühm, mis vastab määratud nõudeile õppelundidest osavõtu korrapärasuses, kirjatööde valmistamises j. m. ja mille tegevus on revideeritav, võib saada toetust riigilt.

Ülaltoodud mõtetes esineb ehk siiski ko-
hasti liig suur usk sellesse, mida võidak-
saa-
vutada vaid õpetuse teed käies ühekiilgsete
vaadete õiendamiseks, aga ühelgi juhtumil ei
või eitada nende mõtete paigapidamist. Riik
on õigustatud nõudma, et see haridustöö,
mida ta toetab, on tõsine ja peab kannata-
tama pedagoogilist arvustust ja revideerimise
kaudu see tehakse kindlaks, et asjaolud on nii,
aga ei saa nõuda, et füüsilised inimesed,
kes soovivad organiseeritult õppida üheskoos,
peaksid seda tehes astuma välispoole seda
vaimset ja poliitilist ringkonda, kuhu nad
muidu tunnevad endid kuuluvat. Vabameelne
riigi suhtumine eri kodanike ringkondade va-
bale haridustööle peab nende ringkondade
vahel arendama soovitatavat vastastikust lugu-
pidamist ja üksteise tunnustamist. Aga kui
riik võtab oma asjaks määrata, misvaimulisi
ollusid peaksid koosnema need õppijaskon-
nad, siis tuleb tal kaaluda seesuguseid asja-
olusid, mis ei kuulu tema kaaludele. Kui isi-
kud, kes religioonilt või maailmavaatelt on
üheteuuluvad, organiseeruvad õpinguiks, soos-
tudes riiklikule kontrollile ja vastutades selle
eest, et õpetus ja õppimine on tõsine ja ra-
huldab kasvatusteadeuslikke nõudeid, siis ei ole
riigi seisukohalt põhjust teha seda haridus-
tööd toetuse ärajätmisega võimatuks. Sellega
vaid tehtaks kahju vabaharidustöö asjale.

Nii siis meie oludes ei ole põhjust hädal-
dada, kui meil (Soomes) sünnib näiteks krist-
lik rahvaulikool või kui näiteks tööliskond
rühmitub õppima organisatsioonides, milles
valitseb sellele omane vaimne õhkkond. On
tähelepanav, et näiteks neil rahvaulikoolidel,
mis töötavad grundtvigilisel põhjal, on oma
vaimne suund ja õhkkond, mis moodustub
määratud suunalisest usklikkusest ja rahvuslus-
harrastusist. Need õppeasutused saavad ka
oma õpilased peajasjalisel selliseist rahvakihli-
dest, millele on omane mainitud õhkkond,
jookast ja iseteadvastal talupidajale kihist. Nende
õppeasutuste suurt tähtsust meie maa ha-
riduslikus arengus võib täieliselt tunnustada,
tarvitsemata nõuda, et neil peaks tehtama
selline õppeasutuse tüüp, mis peaks lunnus-
tatama normaalseks võrrelduna teiste, vähem
vastuõtetavatega. Areng toob kaasa selle, et
ikka rohkearvulisemad rahvarühmad, kellele
on oma ideaalid ja maailmavaated, püüavad
endisest suuremal määral omandada haridust
ja et need igatsevad oma ja omavaimulisi
õppeasutusi selle jaoks. Sellised õpingud liitu-
vad määratud ühiskondlike eelduste ja vaade-
tega, mis mõjuvad suuresti kaasa vabaha-
ridustöös. Riik oma poolt peab rahuldusega
märkama, et vabaharidustööharrastus levib eri

ringkonnas, ja ta ei pea ajama sellist haridus-
poliitikat, mis kipuks kunstlikult ühendama või
lahutama kodanike rühmitusi. Vabaharidustöö
mõju muutub aja jooksul küll selliseks, et see,
kuna ta ühtlasi teeb üksikud rühmad endisest
teadlikumaks oma vaimsest põhjast ja vää-
rusest, teeb ka eri rühmad arusaavamaks ja
leplikumaks teiste suhtes. Aga alaliselt oleks
tegelikus haridustöös pahaandusi selle pärast,
kui viisil, mis selle töö seisukohalt tundub
kunstlikuna, tehtuma, mõjutatakse selle või
teise haridusorganisatsiooni vaimset õhkkon-
da. Kui näiteks ühes haridusorganisatsioonis
valitseb selline ühishing, mis pidulikel hetkil
avaldub lauludes „Arka, Soome“ ja „Maame-“
teise tuune lõuseb esile aga „Töörahtva
marsis“ ja „Internatsionaalis“, siis on väga
raske saada neid ringkondi ühinema sama-
desse õpingidesse. Aga kummaski võib tõsine
õppetöö areneda ja mõjuda tundeilegi väga
laiendavalt. Samuti võib ju nii välispidinegi
asjaolu nagu ruumide küsimus, milles käia
koos õppimas, mõjuda õppijale rühmitumi-
sele. Kui ühed soovivad käia koos küla tule-
lõrjeseltsimajas ja teised töölimajas, siis ühen-
damise nõue ei osutu alati vabaharidustöö
otstarbele kasuks.

Üldised vaatepunktid, millele tuleb vaa-
data riigi suhtumist vabaharidustööle, on järg-
mised:

Vabaharidustöö, mis on suunatud läisea-
liste õpetamiseks ja kasvatamiseks, on osutu-
nud tähtsaks ühiskondlikuks tegevuseks, mil-
lele riik peab tunnustama seisukoha ühis-
kondlikus kasvatus- ja hariduskorralduses.

Riik peab tunnustama vabaharidustöö seda
vabadust, mis kuulub vaimsele liikumisele, aga
kui riik annab sellele tööle tingimused ja või-
malused, mida see tarvitseb, ja loetab seda ka
majanduslikult, on riigil õigus ja kohustus
kontrollida seda tööd pedagoogiliselt kompe-
tentsete revidentide abil.

Revideerimine peab antud korrapäraste aru-
annele abil tõestama, et riigi toelusega kaasas-
käivad tingimused õppeagade reeglipärasuse,
õppijate arvu ja korraliku osavõtu, ruumide
ja õppeabinõude korralikkuse jne. suhtes täi-
detakse. Aga siia peab kuuluma ka see, et
pedagoogiliselt kompetentsed ja eriti vaba-
haridustööga tuttavad revideerijad riigi poolt
isiklikult ja erapooletult revideerivad toetus-
saanud asutusi ja nende tööviise, eriti selle
tõestamiseks, et arvustatav kasvatus- ja õpe-
lustöö on nii tõsine ja väärikas nagu peab
olema riigi poolt toetatav haridustöö.

Vabaharidustöö iseloomu kuulub, et see
liitub õppijate oma eluvaadele ja ühiskondlike
harrastustega, ja seetõttu riik ei või keelda

toetust sellisele vabaharidustööd tegevaile organisatsioonidele ja asutusele, millel on kindlasuunaline usuline või poliitiline ilme, kui ainult nende poolt korraldatav haridustöö täidab neile asetatud pedagoogilised nõuded.

Õpiringid.

Oppijate isetegevusele ja ühistegevusele tu-geneva haridustöö vormina on õpiringide tegevus saavutanud vabaharidustöös eriti suure tähenduse ühel kultuurmaal teise järele. Ing-lismaa kuulsad „Tutorial classes“ nimelised ülikooli-õpiringid on saanud klassikalise väärtuse, näidates tegelikult, et selline kodanik, kes ei ole võinud koolis käies jõuda igatsetud sihile, võib siiski veel täisealisena energeilise õppimisega saavutada resultaat, mida võib võrrelda ülikooli õppesaavutustega. Kuigi ei saadaks alati neid tippsaavutusi, siiski ko-gemuste põhjal on jõulud selgusele, et võiakse omandada õpiringi-töö vormis tõsiseid ja väärtuslikke tulemusi õppimise alal. Eriti tuleb tun-nustada vabaharidustöös õpiringide seda lä-hendust, et ta mõjutab kodanikke tarvitama neid kultuurvahendeid, näit. raamatukogusid ja loenguid, mis on saadaval, kuid ei tähenda midagi inimesteta, kes oleksid võimelised tar-vitama, harrastama neid. Õpiringid oma tege-vusviisidega võivad mõjuda väga keskenda-valt kaasa vabaharidustöö poolt pakutavate vahendite tarvitamiseks.

Mõeldavate tulemuste saavutamiseks on siiski vältimatu see, et ringi tegevus on kava-kindel ja juhitud oskusega ja et see saab toe-tust, mida ta tarvitseb ühiskonnalt ja ka riigilt.

Selles hariduskomisjoni mõltaevalduses, mille najal õpiringidele esmakordselt anti riik-likku toelust, nõuti määratud summade ja-gamisel silmaspeetavaiks järgmisi põhimõtteid:

el osa toetussummal tarvitatakse haridus-organisatsioonidele õppeinstruktorite kursuste toimepanemise aitamiseks eri maakondades;

el osa toetussummadest tarvitatakse õpe-tajale-instruktorite palkamiseks ja nende rei-sikulude tasumiseks;

el toetussumma lõpposa tarvitatakse sel-leks, et aidata õppijate ringkondadele osta sobivaid raamatuid; ja

el komisjon peab andma iga aasta aru-ande oma tegevusest koolivalitsusele.

Ülaltoodud põhimõtted sobivad veel edas-pidigi selleks, et neid õpiringitöös võtta ar-vesse, aga nende teostamine eeldab, et selle jaoks on olemas tarvisminevad summad pa-rajal määral.

Kuna sellele õppimisviisile on omane, et see eeldab lähedast ühistegevust ja kõigi ringi liikmete isetegevat osavõttu ringi tegevusest,

siis sellest järgneb, et ringi liikmete arv ei tohi tõusta väga suureks, vähemalt mitte üle 30. Kui see arv kasvab suuremaks, tuleks jagada ring, nii et töö võiks siiski ettenähtud määral olla intensiivne. Ei oleks aga ma-janduslikel põhjusil ka otstarbekohane, et õpi-ringi liikmete arv üldse on vähem kui 10, kuigi küll juba 5-liikmelinegi ring mõnikord võiks pedagoogiliselt seisukohalt vaadates ja olenedes kohapealseist oludest olla soovitav. Neis piirides ringide liikmete arv ongi üldi-selt püsinud, kuid on esinenud ka selliseid juhtumeid, et mõnes kohas asja harrastajad soovivad ühishingest kantuina pidada ülal ligi 50—60-liikmelist õpiringi, siis jääb tähele pa-nemata, et õpiring sel korral ei või täita seda ülesannet, mis kuulub seltsi, näit. noorsoo-ühingu, tegevusvormidele, aga ring võib väga hästi liituda mingisuguse sektiioonina see-suguse ühinguga. Õpiringil on peatöö õppimine ja ühistegevuline õppimine eeldab ülaltoodud kombel piiratud osavõtjasmäära. Õpiringidest ei tohiks moodustuda paljalt vaidlusringe või mõnesuguseid seltsi tegevust harrastavaid or-ganisatsioone, kuid küll on tähelepandav, et ringid peavad tegutsema seltsimeheliku ühis-tegevuse tähe all ja et mõni ringi korralda-tud pidu või koosviibimine võib olla väga sobiv selleks, et edendada ringi hariduslikku ostarvet, eriti teritada seda tähendust, mis on kultuurselt arendaval seltsimisel ja ka puh-lahingelisel lõbutsemisel. Nii siis oleks põh-just aselada õpiringidele antava riigitoetuse tingimuseks, et ringis ei oleks liikmeid enam kui 30 ega vähem kui 10.

Selline määrus on ka võetud sellesse ette-panekusse, mis on valmistatud koolivalitsus-es riiginõukogu määrustes õpiringide tege-vusele.

Õpiringi tegevusele on loomulikult väga tähtis, et see juhataja, kes tal peaks olema, on ringitöö juhtimises kompetentne ja õppe-töö tõsidust harrastav isik. Raske on siiski riigi seisukohalt asetada määratud nõudeid või-mete suhtes ringi valitavale juhatajale sel kor-ral, kui ta tegutseb saamata mingisugust palka oma töö eest. Asja peab jääma sellisel juhtu-mil selle nõuande varale, mida võib anda ses suhtes õpiringe juhtiv keskorgan. Sellinegi õpiring, mille juhataja ei ole valmistunud õpe-taja-töhe ega saanud suuremat kooliharidust, võib siiski, kui ta paneb tähele keskorganisat-siooni poolt antud juhtnõore, ühes oma tead-mislega ringi õpinguiks tarvitavast kirjan-dusest, selle tarvitamises arvesse võetavast korraldusest üksikasjaliste selgitustega sellest, kuidas õppeaine tuleb liigitada eri õppekoos-olekule jaoks ja kuidas ringi liikmed peavad

ühegi koosoleku jaoks koduõppimise teel valmistuma — jõuda päris heade resultaateni, kui aga õppetöö juhataja ise on harras ja täpne rakendudes ringi töhe. Selge on siiski, et õpingid tihti tarvitsevad erialaliselt kompetentseid ja vastavalt valmistunud õppetöö juhte.

Ka on selge asi, et selliseile ringi juhatajaile peab makstama seda tasu, mida üldse makstakse vastava töö eest. Päris õigesti öeldakse Rootsi vabaharidustööd puudutavas mõtlevalduses aastalt 1923:

„Ei ole õige, et ringi õppetöös kasutatakse vaid seesuguseid õppejõude, kes asjaharrastusest lahavad võlta osa tööst tasuta. Aja jooksul see teeb kahju vabaharidustööle. Peab tehtama enestele selgeks, et ka läisealiste õpelamine on lähtis ühiskondlik ülesanne.“

Meilgi on tegelikus elus märgatud, et õpingitöö korrapärase kulgemine jääb lonkama, kui ringi juhatajaile ei maksta kohast tasu. Nii olen saanud Häme Noorsooseltside Liidu juhatuselt 6. 11. 1926 dateeritud ja õpetaja M. R. poolt allakirjutatud kirja, milles luuakse esile arvamine, et riigi poolt peaks makstama õpingi juhatajaile tasu, nii et „päästaks samm edasi praegusest olukorrast“. Pannakse ette selle tasu suuruseks 50 Smk. koosoleku kohta. Ei saaks aga siis võlta arvesse ettevalmistavaid koosolekuid, vaid ainult seadusepäraseid, kavas ettenähtud koosolekuid, mida ringil oleks aastas umbes 12 kuni 16. Nii arvestades pannakse ette, et tasu oleks 600—800 Smk. aastas ringi kohta, kuna ühtlasi eeldatakse, et raamatute ostmiseks

antaks toetust ringi kohta keskmiselt 200 mk. aastas.

Ettepanekut põhjendatakse kirjas veel järgmiselt:

„Selles väikesest tasust oleks palju kasu. muu hulgas ka see, et õppetöö saadaks oma iseloomult jätkuvaks ja kohustavaks. See lõs-laks ka uut indu vabaharidustöösse, mis on nii maal kui ka linnades väga hooletusse jäetud seisukorras.“

Võrreldes õpingitööd näit. näidendite valmistamise, loengute kuulamise ja muu sellisega, milleks lubatakse riigi toetust, peab mõõtma ka seda, et õppetöö, mis lõpeb eksamiga — kuigi väikesega — on sügavam ja tõesti arendavam kui eelmainitud, mida võib pidada tegelikult õieti lõbususeks, kui on küsimus näidendest, ja ärastlööks, kui juult on referaadist. Igal juhtumil tarvitavad need endale täienduseks iseõppimist ja selleks peaks seda, mis on mõõdapääsmatu, loetama riigi summadega enam kui eelpool mainitud har-rastusi“.

Peajoonles selles kirjas esitatud seisuko-had on paikapidavad.

Kuidas sellise õpingi juhataja, kellele võiakse riigi poolt sooritada tasumaksmine, kompetentsi võiks määratella, on loomulikult raske küsimus lahendamiseks ühekorraga. Kas peaks otsustamisvõim selles asjas antama sellele keskorgaanile, millega asjaomane õping hakkab ühistöö? Üldiseks juhiseks võiks aga olla ühtlasi see, et õpingi juhatajal peaks olema vähemall see kompetents, mida nõu-lakse algkooliõpetajall ameli-saamise tarvis, või sellele võrdsed eeldused, kui ta on ette valmistunud muile aladele. (Järgneb.)

Eesti Haridusliidu kuld- ja hõbeasjade loterii võitude nimekiri:

E. Haridusliidu juhatus tänab kõiki organi-satsioone ja loelasi, kes lahkesli kausa aita-sid liidu kuld- ja hõbeasjade loterii pilelite müümisel, mille tagajärjel liidul oli võimalik loteriid loosida välja ettenähtud tähtpäeval, s. o. 17. apr. s. a.

Võitude nimekiri avaldati kohe läieliselt 19. aprilli „Päevalehes“. Et aga mõned seltsid on veel küsinud võitude nimekirja, siis saadeti soovijaile nimekirjad erilehel kälte ja aval-datakse need veel kord „Vabaharidustöös“.

Ühtlasi teatab liidu juhatus, et võitude väljaandmise aeg on pikendatud kuni 31. mai-ni s. a., sest seltsidelt saadud teadetesl on näha, et paljud pilettite ostjad ei ole pannud lähele ajalehes avaldatud võitude nimekirja,

Pilet	Võit	Pilet	Võit	Pilet	Võit
87	198	267	40	284	52
298	199	390	1	406	209
438	62	489	126	537	32
759	206	801	226	803	47
809	176	884	109	1085	167
1090	113	1157	124	1277	91
1407	188	1551	232	1579	220
1640	29	1801	233	2066	22
2096	185	2183	221	2257	169
2424	57	2447	84	2478	101
2538	213	2575	8	2618	115
2621	159	2717	72	2831	92
3005	71	3050	73	3157	194
3161	149	3193	175	3555	64
3580	93	3642	190	3777	228
3972	177	3977	211	3988	88

Pilet	Võit	Pilet	Võit	Pilet	Võit	Pilet	Võit	Pilet	Võit	Pilet	Võit
4006	36	4052	87	4082	107	20376	53	20618	179	21076	244
4303	180	4319	187	4379	99	21112	27	21126	157	21352	184
4685	11	4690	78	4853	58	21367	168	21413	243	21427	158
5086	145	5137	42	5328	146	21462	137	21492	250	21512	140
5423	45	5437	156	5611	122	21527	16	21530	76	21675	183
5616	89	5635	230	5663	28	21728	85	21818	173	21858	195
5766	224	5850	197	5894	202	21867	235	21905	41	22117	3
5910	61	6333	38	6421	95	22141	80	22242	231	22261	178
6619	4	6840	218	6845	165	22443	108	22755	171	23013	74
6875	245	7055	119	7080	155	23108	30	23236	210	23258	241
7403	65	7486	130	7507	51	23293	129	23357	153	23385	125
7773	239	7805	33	7912	212	23401	26	23454	150	23529	229
7929	214	7950	234	8003	222	23637	127	23642	207	23711	44
8162	208	8312	81	8380	216	23753	6	23855	70	23890	35
8388	7	8398	94	8560	59	23968	83	24095	191	24131	142
8711	227	8959	23	9091	172	24164	2	24196	144	24317	135
9250	106	9300	236	9417	164	24372	116	24660	219	24713	110
9527	237	9847	69	9976	160	24774	67	24854	174	24881	43
9994	104	10062	31	10204	162	24899	203				
10217	19	10522	148	10539	217						
10564	20	10685	105	10817	86						
10890	182	11133	136	11290	186						
11484	102	11844	48	12052	12						
2171	21	12191	66	12329	5						
12615	111	12658	46	12668	54						
12732	55	12947	37	12969	120						
12995	134	13162	63	13268	98						
13311	246	13347	163	13355	193						
13678	151	13765	138	14011	17						
14107	238	14158	200	14169	223						
14408	117	14432	15	14435	34						
14697	122	14821	249	14895	189						
14941	100	15082	204	15105	242						
15218	143	15364	141	15576	154						
15621	196	15704	103	15868	90						
15937	247	16034	225	16154	77						
16187	18	16204	201	16251	121						
16484	128	16512	118	16747	96						
16844	39	16909	131	17007	56						
17151	79	17163	10	17447	215						
17490	133	17618	205	17634	240						
17761	123	17940	68	17951	132						
17976	152	17984	60	18037	49						
18098	25	18177	147	18263	114						
18273	9	18311	50	18713	181						
18798	170	18860	166	19020	112						
19054	97	19058	13	19175	161						
19663	82	19808	75	19954	14						
19957	139	19998	24	20030	248						

Võitudeks on:

Võit 1—10 — loteriitähledele nimetatud, võit 11 — raguulusikas, võit 12—16 — suhkrukühvel, võit 17—26 — juustunuga, võit 27—29 — suuräiliku võru, võit 30—39 — manseti-noobid, võit 40—45 — hõbetelusikas, võit 46—55 — fordilabidas, võit 56—65 — hõbesulepea, võit 66—75 — sprotikahvel, võit 76—85 — võinuga, võit 86—95 — väike suhkrukühvel, võit 96—100 — kamm, võit 101—106 — puuviljanuga, võit 107—118 — paberinuga, võit 119—138 — suupistekahvel, võit 139—145 — kamm, võit 146—151 — puuviljakahvel, võit 152—171 — tsitronikahvel, võit 172—181 — sõlg, võit 182—201 — sinepulusikas, võit 202—211 — soolalusikas, võit 212—214 — hari, võit 215—220 — hõbepliats, võit 221—240 — hõbesõrmkübar, võit 241—250 — kõrvarõngad.

Võidud antakse välja kuni 31. maini 1932. a. Eesti Haridusliidu büroos, Tallinnas, S. Roosikrantsi 12. Selle aja jooksul välja võtmata võidud jäävad Eesti Haridusliidu kasuks.

Posti kaudu võite kätte ei saadeta. Kui võitja teatab aga kuni 31. maini 1932. a. tema käes oleva loosimisel võitnud pileti numbri, siis hoitakse võit tema nimel veel kolm kuud, s. o. kuni 31. aug. 1932. a., mis-uguse aja jooksul ta võib võidu saada kätte liidu büroost. E. Haridusliit.

Toetuse andmisest maa-näitelavadele.

Riigikogu poolt on 1932/33. a. eelarvesse võetud maa-näitelavade toetamiseks 30.000 kr., mis on määratud näitelavade ehitamiseks ja lava dekoratsioonide valmistamiseks. Ehituseks antavad toetused määrab haridus- ja sotsiaalministeerium ja dekoratsioonide valmistamiseks antavad toetused E. Haridusliidu juhatus. Et seltsidel toetuse nõutamisel ei tekiks asjata kirjavehetust, avaldame haridus- ja sotsiaalministeeriumi toetuse määramise korra maaseltsidele näitelavade korraldamiseks.

Väljavõte

Toetuse määramise kord maaseltsidele näitelavade korraldamiseks.

§ 1. Haridus- ja sotsiaalministeeriumi eelarves olevast maaseltside näitelavade krediidist antakse toelust:

1) näitelavade ehitamiseks, suurendamiseks ja kordaseadmiseks,

2) näitelavade sisseseadete soetamiseks.

§ 2. Eelmises paragraafis nimetatud ots-

farbeks määratakse toetust valla- ja alevivalitsustele ja maa haridus-, laulu-, muusika-, noorsoo-, rahvaraamatukogu-, karskus-, lule-
tõrje- ja teiste kultuurilisi ülesandeid taotle-
vaile seltsidele.

Alevis ja vähemais linnades asuvate rahvamajade näitelavade korraldamiseks antakse toetust siis, kui need majad rahudavad ka ümbruskonna elanike tarbeid.

Kui ümbruskonnas puudub seltsimaja, siis võib toetust määrata ka koolimajades liikuvate näitelavade ehitamiseks.

§ 3. Toetust antakse kas otsekohe haridus- ja sotsiaalministeeriumi poolt või Eesti Haridusliidu kaudu.

Eesti Haridusliidu kaudu antakse loetust eeskätt näitelavade sisseseadete (dekoratsioonide) soetamiseks.

§ 4. Toetust võib määrata nii valmisolevatele rahvamajadele või rahvamaja ülesandeid läitvatele seltsimajadele kui ka ehitamisel olevatele rahvamajadele.

Viimastele võib toetust määrata siis, kui ehitus juba on viidud katuse alla.

§ 5. Toetust määratakse siis,

1) kui maja ehitamisel ja kordaseadmisel on peetud silmas kõik ehitustehnilised nõuded;

2) kui näitelava juures on ette nähtud ruumid näitlejate riietumiseks ja kui näitelava ühes riietumisruumidega moodustab umbes ühe kolmandiku vaatlejate ruumist;

3) kui seltsimaja on kohaliku koolivalitsuse poolt võetud rahvamajade võrgu kavas;

4) kui maja ülalpidaja senine kultuuriline tegevus annab eeldusi edaspidiseks edukaks tegevuseks.

§ 6. Toetuse palved esitatakse haridus- ja sotsiaalministeeriumile vastava koolivalitsuse kaudu.

Palvete kohta, mis otsekohe haridus- ja sotsiaalministeeriumile esitatud, küsib viimane kohaliku koolivalitsuse arvamist, eriti ka selle kohta, missuguses järjekorras tema piirkonnas asuvate majade näitelavasid toetada.

§ 7. Toetuse palveile tuleb juure lisada majade ja näitelavade plaanid ühes chituse eelarvetega.

§ 8. Toetust määratakse mitte üle 50 protsendi näitelava ehitamise, kordaseadmise või sisseseadete soetamise eelarvest.

Täienduseks sellele on haridus- ja sotsiaalministeeriumi poolt näitelavade sisseseadete soetamiseks toetuste määramist täiendatud järgmiste juhtnõudega:

1. Toetused näitelavade sisseseadete soetamiseks antakse sellekohaste palvete põh-

jal, millistes on ära tähtendatud selle üksikasjaline eelarve või vähemalt kavatsusel olevate tööde kirjeldus.

2. Palved esitatakse kas otsekohe Eesti Haridusliidule või haridus- ja sotsiaalministeeriumi kaudu, kes need saadab EHL-ule edasi.

3. Palved vaatab läbi Eesti Haridusliidu juhatus ja esitab oma otsused loetuse määramise kohta HSM-ile kinnitamiseks.

4. Toetused määratakse pooles suuruses eeldusel, et palve avaldaja organisatsioon tasub teise poole. Erandid sellest normist võib Eesti Haridusliidu juhatus otsustada kaaluvail põhjustel.

5. Toetused seltsidele antakse natuuras dekoratsioonide või teiste seadete näol, mis valmistab EHL või tema ülesandel teised töötajad, kellega selles asjas kokku lepitud.

Neid seltse, kes soovivad saada toetust dekoratsioonide valmistamiseks, palub Haridusliidu juhatus koos loetuse saamise avaldusega esitada järgmised andmed:

1. Kas on seltsimaja või missugustes ruumides tulevad kasutamisele tehtavad dekoratsioonid?

2. Kui seltsil ei ole oma ruume, siis missugune on kokkulepe ruumide omanikuga nende kasutamiseks?

3. Saali a) pikkus,
b) laius,
c) kõrgus.

4. Kas alaline või liikuv näitelava?

5. Näitelava: a) sügavus (pikkus),
b) laius,
c) kõrgus.

6. Lava avaus: kõrgus,
laius.

7. Kas on laval või lava juures dekoratsioonide hoituum?

8. Kas on laval tegelaste (jummestamise ja riietumise) ruumid?

9. Missugused dekoratsioonid on olemas?

10. Missuguseid dekoratsioone soovitakse lasta valmistada?

11. Seltsi viimase aruandeaasta bilanss (varanduse seis).

12. Kas selts on nõus katma vähemalt 50 protsendi dekoratsioonide valmistamise kuludest?

Liidu juhatuse otsuse kohasell näitelavade sisseseadete muretsemiseks määratakse toetust esimeses järjekorras järgmiste esemete valmistamiseks:

1) maastlikku kujutav tagasein ühes külje-
poognate, laesofiitide, kauge perspektiivi li-
sandite ja üksikute puude ja põõsastega;

- 2) palkseintega tuba ühes maja ja teiste hoonete välisnurkadega;
 - 3) tapeettuba;
 - 4) lagi või laesofiidid;
 - 5) mitmesugused dekoratsiooni lisandid (ahi, pliit, kamin, peegel jne.).
 - 6) Lava kardinad.
 - 7) Lava valgustus.
- Ministeeriumi määruse kohaselt seltsi poolt

juurepandavast osast tuleb seltsil tasuda pool summat enne töö algust ja lõppsumma töö valmimisel või anda selleks vastav tagatis. Seltsi poolt juurepandava osa hulka ei arvata dekoraatori küütmist ja pakkide viimist raudteejaamast, laevasadamast või omnibuse peatuskohast seltsi asupaika ja dekoraatori ülalpidamise ja korteri kulusid.

Kuidas hindavad rahvaülikooli rahvaülikooli õpilased ise.

E. Haridusliit on igal aastal oma piiratud võimalustele vaatamata määranud väikesi toetusi rahvaülikoolidele. Käesoleval aastal määras liidu juhatus Harjumaa Rahvaülikoolile Kehras kaks 25-kroonilist stipendiumi, mille saajailt sai kooli lõpetamisel järgmised kirjad, mis näitavad, kuidas õpilased ise hindavad rahvaülikooli.

V. a. E. Haridusliidu juhatus.

Avaldan käesolevaga südamlikema tänu saadud stipendiumi eest, mille abil mul avanes võimalus õppida Harjumaa Rahvaülikoolis Kehras.

Vaatamata sellele, et õppeaeg oli kõigest kolm kuud, omandasin siiski sealt väga palju ja häid teadmisi ja elukogemusi. Päevad, mis seal mööda saatsin, ei unune ka hallpeana.

Seal sain ma kogemusi ühistegevuse ja seltskonnategevuse alal.

Enne nägin ainult põlgusega mustendavaid ja kiviseid põlde, kuna nüüd tean, et ainult armastust ja tööd nõuab meilt meie emake maa, siis katab teda lohkav ja haljendav vili, ühe sõnaga — ta lubab meile kõik.

Seal sain ka vaimset ergutust. Elava sõna abil tärkasid minus tunded, et vaja sammuda ajaga kaasa. Selleks on vaja ainult edukalt töötada, rakendades tööle need teadmised, mis juba omandatud algkoolis.

Nii siis veel kord lõpuks palju länu.

Jatkugu Teile ainelisi varaallikaid ja tuge ka teistele kehvemajale hariduse järgi janunevaile noortele rahvaülikoolis õppimiseks.

Kuimetsas, 28. 4. 32.

(Allkiri)

Harjumaa Rahvaülikooli stipendiaat.

V. a. E. Haridusliidu juhatusel.

Avaldan Teile oma suurima tänu, et võimaldasite mul õppida Harjumaa Rahvaülikoolis, määrates oma summades toetuseks 25 krooni.

Tõesti rahvaülikool on elukool, nii palju, palju sai sealt häid õpelusi. Loodan, et suudan nende teadmistega midagi ära teha ja kuidagi ühiskonnale olla kasulik.

Kuimetsas 26. 4. 1932.

Kõige austusega (allkiri).

Paar nädalat Virumaa Rahvaülikoolis.

Olin varem palju kiitvaid otsuseid kuulnud meie omapäraseima õppeasutuse, Virumaa Rahvaülikooli, üle, kuid võtsin seda kõike siiski tagasihoidlikult. On ju meie aeg säärane, et midagi ei või uskuda oma silmaga nägemata. Reklaam on teinud meid umbusklikuks.

Hiljuti korraldati V. R-s näitekunsti kursus, mistõttu avanes võimalus selle õppeasutusega lähemalt tutvuda. Esimene mulje jäi kõigiti hea. Õpilased, enamikus juba täiskasvanud inimesed, elavad koos õpetajatega ühise perena. Ohkkond on perekondlik-sõbralik. Õpetajad ei näe õpilasi lapsi, keda kogu aeg peab vaos hoidma, vaid noore-

maid perekonna liikmeid. Need omakord näevad õpetajais juhtijaid-kasvatajaid.

Raske oli uskuda, et elu Rahvaülikoolis alati ja tõeliselt oleks nii hea ja ilus. Jäin äraootavale seisukohale, sest harilikult puutuvad osavasti peidetud pahed ikka hiljem silma, kuid üllataval kombel ei leidnud midagi, mis minu kahtlust oleks tõendanud. Olse vastupidi — ikka kindlamaks sai minu esialgne otsus, nähes neid särasilmseid noori oma igapäevase töö juures. Kõikjal sõbralikkus, lahkus, viisakus. Huvitav oleks siinjuures märkida, et kõik see näis olevat kujunenud nagu iseendast. Muidugi valitses ka siin oma kindel kord, kuid mitte pealesunnitult

ike, vaid vabatahtlik alistumine iseenesest väljakujunenud määrustele, mida, nagu mulle näis, rõõmuga täideti. Tööd on õpilasil palju, harilikult 9 tundi päevas, sest õppeaasta kestab kõigest kuus kuud. Vaba aeg saadetakse mõõda nii nagu kellelegi meeldib: mängitakse mitmesuguseid mängu, õpitakse või tehakse mingit tööd. Opetajad näivad oleval nii harjunud suurema seltskonnaga, et vabadel tundidel ikka neid õpilaste hulgas võib näha töö- või mängukaaslastena. Õpilasi on mitmesuguse vanuse ja eelharidusega. Alg- ja keskkooli lõpetajad täiendavad oma teadmisi aladel, mida tavalistes koolides kas mitte sugugi või vähesel määral õpitakse. Ka va-

nusel oli õpilaspere mitmekesine. Keskmise vanus näis kõikuvat 18–22 eluaasta vahel.

Kogu meie seltskonnas on valitsemas vaenulisuus, usaldatakse ainult enmasi, leisi püütakse tallata jalge alla. Tahtmatult kerkis mõte: kui palju ilusam võiks olla meie elu siis, kui kõik inimesed oleksid läbi käinud saarases „elukoolist“ nagu seda on Virumaa Rahvaukool.

Kooli hingeks juhataja näol on hra J. Ruus. Tema teene on, et igal aastal üle maa läheb laiali lend noori, kel on julgust ja energiat võitluseks, lugupidamist oma kaaslaste ning armastust oma töö vastu. V. Sooserv.

Mitmesuguseid teateid.

Kas vajavad näitejuhid täiendavat kursust?

Haridusliidu korraldusel on peetud juba terve rida näitejuhtide kursusi. Kuigi lektorite koosseis igal kursusel on olnud erinev, on õppeained olnud enamasti samad ja läbi võetud ühesuguses ulatuses.

Möödunud aastal Tallinnas peetud näitejuhtide kursuses osavõtjad lõstsid üles küsimuse, kas poleks seniste kursuste lõpetajale võimalik korraldada täienduskursusi.

Kuna liidul puuduvad andmed, kui palju oleks säärasest kursuses osa võtta soovijaid, eeltöödega aga juba kevadel enne teatrite hooaja lõppu tuleks algust leha, siis palub liidu juhatus asjast huvitatuid lähemal ajal enda osavõtu soovist teatada Haridusliidule andmete kogumiseks, kas ja kui palju on loota osavõtjaid. Kursuses võivad võtta osa peale seni korraldatud näitejuhtide kursuste lõpetajate ka seltside juures korraldatud näitekursustest osavõtnud tegelased. Kui leidub küllaldaselt osavõtjaid, siis korraldatakse kursus enne sügiseste koolitööde algust Tallinnas umbes kolme- kuni neljanädalase kestusega.

Üldhariduslikud kursused Otepääl ja Kurnal.

Neil päevil lõppesid Haridusliidu kaasabil korraldatud üldhariduslikud kursused Otepääl ja Kurnal.

Otepääl kestis kursus 6. nov. 1931. a. 22. aprillini s. a. ja osavõtjaid oli keskmiselt 50 isikut.

Kurnal kestis kursus 6. märtsist 17. aprillini s. a. ja osavõtjaid oli 32 isikut.

Üldhariduslikud kursused Järvamaal.

Järva-Peetri Noortemeeste Kristlik Ühing korraldas Järva-Peetri kihelkonnas asuvas koolides Haridusliidu kaasabil üldhariduslikke loenguid 40 tunni. Osavõtjate arv üksikuist loenguid oli 50–210 kuulajani.

Klaasist diapositiivi asemele diafilm.

Viimane liidu juhatus koosolek otsustas võtta kaalumisele ja selgitada, kas on läbi viidav meil klaasist diapositiivide asemel diafilmide tarvitusele võtmine, sest klaasist diapositiivid on kergesti kalkiminevad ja nende saatmine postiga äärmiselt kulukas. Kui peaks olema läbi viidav diafilmide kasutamine, siis täiendab Haridusliit tulevikus oma valguspiltide ladu ainult diafilmidega.

Liidu näitejuht Järvamaal.

Liidu näitejuht instruktor V. Sooserv juhatas praegu näitekursust Järva-Peetri Hariduseltsi juures, kust sõidab mõneks päevaks näidendi lavastamiseks nõu andma ÜENÜ Aruküla osakonna ja Kolga-Jaani Hariduseltsi juure.

Viljandimaa ei pea lugu näitekursustest.

E. Haridusliidu kaudu korraldatavate näitekursuste järjekord on mõnes maakonnas pea kuni kümne aasta peale kiini, Viljandimaal aga ei ole praegu liidul näitekursuste korraldamiseks ühtki soovi.

Rahvamaja küsimus Kiviõlis.

Pühapäeval, 24. apr. s. a., oli Kiviõli Kultuuriseltsi „Valguse“ poolt korraldatud Kiviõlis kõnekoosolek, mil kõnega „Vabaharidustöö meil ja mujal“ esines E. Haridusliidu sekretär E. Vender. Rahvast oli kõnekoosolekule ilmunud võrdlemisi rohkesti, nii et paljud

koosolekule tulnud enam saali ei mahtunud ja kõnet kuulasad koridoris seistes.

Raskeimaks küsimuseks „Valgusel“ on rahvamaja ehitamine, sest koolimaja ruumid kipuvad jääma kitsaks, kuigi koosolekute puhul ustena lähtikäiva seinaga abil kaks klassiruumi ühendatakse üheks saaliks. Ka on seltsil koolimajast ruumide saamine raske, sest seltsil on mitu osakonda — eesti, vene, spordi osakond, laulukoor ja lähemal ajal algab tegevust näiteharu, mis kõik vajavad ruume. On kavatsus rahvamaja ehitusega teha algust juba käesoleval aastal ja sel aastal vähemalt näitelava osa ehitada valmis.

Prof. Tennmanni loengud.

E. Haridusliidu lektor prof. Tennmann on käesoleval aastal pidanud rea loenguid Pärnu-, Viru- ja Tartumaal. Osavõtmine loenguist on igal pool olnud üsna elav.

Näitekursused Pelterimaal.

E. Haridusliidu korraldusel on praegu Pelterimaal käimas rida näitekursusi. Kui alguses kursuste korraldamisega oli suuri raskusi, sest seltsid pidasid „guljanest“ rohkem loogu kui peost (ja milleks siis kursustki korraldada?), on nüüd peetud kursused nähtavasti avaldanud oma mõju ja kursuste järjekord püüab nüuna suuremaks kui liit kursusi suudab korraldada. Kursuste tegeliku juhatajana töötab Pelterimaal H. Vaks.

Näitekursused Võrumaal.

1. mail lõppis näitekursus Antslas ja järgmine kursus algas kohe 2. mail Urvestes Noorsoo Liidu „Siiriuse“ juures, mida juhatab F. Peltai.

Dekoratsioonitööd hoos.

Kui laulvel dekoratsioonide valmistamisel seltside juures võis märgata teatavat seisakut, on nüüd lööd jälle täie hooga käimas. Praegu töötavad dekoratorid Päril ja Karell Märjamaal, kus maikuu avatakse uus rahvamaja, ja dek. Päril valmistab dekoratsioone Palmse Haridusseltsile, mille lõpetamise järele ta sõidab dekoratsioone valmistama Kloostri seltsile.

Uusi õpiringide kavu.

E. Haridusliidul on valminud eesti keele õpiringi kava, mille koostas hra Kress, ja lähemal ajal valmivad õpiringide kavad loodusteaduse tsükliks, mille seavad kokku hrad Saul ja Lukin. Kirjandus nende kavade jaoks suretatakse õpiringide laenukogusse suve jooksul, nii et sügisel nende õpiringide kohta liidu laenukogust võib saada ka kirjandust.

Pankjavitsa Haridusselts sõidab Saaremaale.

Pankjavitsa Haridusselts, kes igal aastal oma liikmeile korraldab õppereise, kavatses sel aastal sõita Pärnu kaudu Saaremaale. Selles pöörus selts liidu kaudu laevakontori poole sõiduks hinnaalanduse saamise sooviga, kust lahkesti lubatigi 50-prots. hinnaalandus, kui sõitjaid on üle 10 isiku.

E. Haridusliidu asemike kogu koosolek.

Liidu juhatusel on kavatsus käesoleva aasta asemike kogu koosolek kutsuda kokku 5. juunil s. a. Koosolek peetakse Tallinnas, Harju maavalitsuse ruumides. Päevakorras on: 1930/31. ja 1931/32. aastate aruanded, 1932/33. ja 1933/34. a. eelarved ühes tegevuskavaga ja valmised. Põhikirja kohaselt saavad koosolekust osa võtta ainult need liidu liikmed, kel liikmemaks on makstud.

Liidu liikmemaks.

Asemike kogu koosoleku otsuse kohaselt on Haridusliidu 1932. a. liikmemaksu tasumise viimseks tähtpäevaks 30. juuni s. a. Seltsid, kel liikmemaks selleks aiaks tasumata, harutava liikme õigused ja ühes sellega ka kõik soodustused, mis liit annab oma liikmeile. Et asjaajamises ei tuleks takistusi ja asjatuid sekeldusi, palub liidu juhatus kõiki seltsi, kel 1932. a. liikmemaks veel tasumata, seda teha enne 30. juunit.

Näitekursus Vohnjas.

Vohnja Põllumajanduse Ühingu juures korraldati näitekursus 14—27. märtsini s. a. Osavõttjad oli rohkesti ja head tahet tööks külaldisel. Kursust juhatas liidu näitejuhl V. Sooserv. Lavapraktilise töö tulemusena kanti ette Akurateri „Lõbus peremees“.

Lõpp-pidu kujunes õige suurejooneliseks, kuna samal päeval õnnistati sisse ühingu uus maja (endine Vohnja mõisa härrastemaja). Hoone on sellisimajaks kõigil sobiv; peale keskmises suuruses näitelava ja kahe saali sisaldab ta endas veel mitmed kõrvalruumid. Uued dekoratsioonid lava jaoks valmistas liidu dekorator M. Päril.

Seltsitegelaste kursused Pärnumaal.

20. märtsil lõppis Pärnumaal Eesti Haridusliidu ja Pärnu maakoolivalitsuse ühisel korraldusel aset leidnud kahenädalane lühiaegsete seltsitegelaste kursuste tsükli. Kursuste tegelikuks korraldajaks oli Ares — 8., 9. ja 10. märtsil — Are Rahvaraamatukoogu Selts, Pärnu-Jakobis — 11., 12. ja 13. märtsil — Pärnu-Jakobi Haridusselts, Jõõpres — 15., 16. ja 17. märtsil — Jõõpre Noorsooselts „Arkaja“ ja Audrus — 18., 19. ja 20. märtsil — Audru Spordiring. Lektorina esines liidu haridusinspektor G. Puu, kes kõneles hariduses ja vabaharidustööst, raamatust, raamatukogundusest, kirjandusest, õpi- ja lugemisringidest, rahvaülikoolidest, noorsootasvavalusest, koosolekute juhtimisest, protokollikirjutamisest ja üldisest seltsi asjaajamisest. Osavõtjate üldarv kurse kohta oli keskmiselt 120. Kõige rohkem osavõtjaid oli Jõõpres (270), kõige vähem Audrus (45).

Näitekursus Ingeri-Eesti Haridusseltsi juures.

Töötanud kogu aeg meie oma eesti seltside juures oli üsna huvitav tutvuda meie lähedase hõimuga, ingerlastega. Üldse on kaunis raske kindlaks teha selle piirima elanike

rahvust. Sageli ei tea nad seda isegi. Kodu-
keeleks on enamasti soome, vähemal
määral ka vene ja eesti keel. Koolid on seal
ümbruses soome õppekeelega. Maa on üldi-
selt kaunis vaene. Külad kaugemal vaadates
jätavad vene külade mulje, kuiqi ehitused
on osalt soome ja eesti stiili. Rahvas on kau-
nis mahajäänud, kuid ei puudu hea lahe eða-
siviilõudmiseks. Oma pitsõri koogu elule on vaiu-
tanud piiri lähedus (juba aknast paistis tihe
kahekordne traataed). Ollakse nagu kinnised,
umbusklikud.

Näitekursus oli sealsele rahvale uudiseks.
Käidi koos ja tehti tööd suure innuga, mis-
lõttu edaspidiseks arenemiseks on olemas soo-
dus pind. Seda kursust võiks nimetada „rah-
vusvaheliseks“ kuna osavõtjateks oli eestlasi,
inglasi-soomlasi, venelasi ja üks vadjalane.
Kõigil ümbruskonna elanikel on eesti keelt
kõneldes tugev vene ja soome keele aktsent.

Näidendite võistlusel rohkesti käsikirju.

Kuiqi näidendite võistlusele käsikirjade sis-
seandmise viimse tähtpäevani (1. juunini 1932.
a.) on veel aega, oli 2. maiks esitatud juba
25 käsikirja.

Zürri koosseisust lahkus enne käsikirjade
läbivaatamisele asumist K. Rutoff, seega jääb
Zürri töötama koosseisus: G. E. Luiqa, Ed.
Hubel, R. Kangro-Pool, H. Kompus ja E. Ven-
der.

Liidu nõukogu koosolek.

E. Haridusliidu juhatus otsustas liidu nõu-
kogu koosoleku kutsuda kokku 13. maiks s. a.,
et arutada läbi liidu asemike koogu koos-
olekuqa ühenduses olevad küsimused — pea-
sajaliselt liidu aruanded ja eelarve.

Toimetusele saadetud raamatud.

Teatrikunsti aluseid. Albert Oksip. 71 lk.,
hind 1 kr. E. Venderi kirjastus 1931. a. Pea-
ladu K.-ü. „Rahvaülikoolis“.

Teatrikunsti üle on meil võrdlemisi vähe
raamatuid ilmunud. Ülevaadet võis saada ai-
nult võõrkeelsust sellesisuist teoseist.

Praegu valitseva teatrikunsti üheks suu-
rimaks põhiuseks on kahtlemata asiaolu, et
publik ei tunne teatrit, ei ole teadlik, kui-
das sünnib surnud kirjatähest elav sõna mü-
mika jne. Ka asiaarmastajad näitlejad ei suu-
da oma mänquatasapinda tõsta, kui ei tunne
neid aluseid ja selle omadusi, millele rajada
ehitus.

Kõne all olev teos annab meile selge ja
ülevaatliku pildi näitekunsti tekkimisest ja are-
nemisest tänapäevani, käsitab vahetõrda teiste
kunstidega ja annab nii näiteühile kui ka
näitlejale tarvilisi näpunäiteid tegelikuks lava-
tööks. Raamat on kirjutatud pähnduvas dia-
loogi vormis, mistõttu ta ei ole igav, ja esi-
mese omasarnasena võib teda julgesti soovida
kõigile õpetajale, kunstihuvilisele ja selts-
konnategelasile.

Õpingid. E. Kubjas. II trükk. 96 lehekülge,
hind 1 kr. 25 senti. E. Venderi kirjastus.
Pealadu K.-ü. „Rahvaülikoolis“.

Vabaharidustöö vahendite valik on meil
võrdlemisi väike. Viimaseil aastail on uue va-
hendina hakatud kasutama õpinge, mille
kohta selge ülevaate nende konstruktsioonist
ja töö meetodidest annab E. Kubjas oma ra-
matus „Õpingid“. Raamatu lisas on too-
dud mõningaid kavu õpingidele.

Häädamise ja ilulugemise õpetus. R. En-
gelbergi aineil koostanud K. Otto. 80 lk.,
hind 1 kr. E. Venderi kirjastus. Pealadu K.-ü.
„Rahvaülikoolis“.

Käsiraamatus on õppemetood võetud lava
seisukohalt, sest see tingib täiesti omapärase
häädamise, mis elus näib tihti liialdatuna ja
tundub vastuvõtmatusena, kuid lava seisuko-
hale on täiesti õigustatud. Raamatus on too-
dud õige rohkesti praktilisi näiteid ja harju-
tusi, kuna teooriast on antud ainult häda-
vajalisim. Et foneetilised, tehnilised, loogilised
ja kunstilised juhatused oleksid kergemini

arusaadavad ja meele jäävad, on nad lihedasti
põimilud igasuguste praktiliste harjutustega.

Friedrich Nietzsche: Nõnda kõneles Zaratustra. Eesti Kirjanduse Seltsi kirjastus. 375
lk., hind 4 kr. 50 s.

Nietzsche oli mitmenalgaline, ta põlgas
ükskõik missuguses vormis kivinemist, ta nõu-
dis palju ega olnud rahul piskuqa: ta oli
ägedasõnaline filosoof, professor tahtis olla
ka sõiamees ja kõige juures oli sülitav kirja-
nik. Tema kõrgeim saavutus on „Nõnda kõ-
neles Zaratustra“, mis on maailmakirjanduse
haruldasimad teosed. „Zaratustra“ põhilisim
õpetus on üliinimene. Sellest hargnevad
vaated väga mitmesse suunda ja haaravad in-
mese koogu vaimuelu. Muidugi ei saa nüüdis-
päevil olla kõigega päri, mida kuulutab Nietz-
sche, kuid tema vaated on jõulised ja kui ei
saa temaqa olla päri, siis tuleb oma vaated
viia kindluseni ja jõuni, mis paneb vastu
Nietzsche ägedale pealetungile. Nii jääb sel-
lest raamatust igapäri tugevaid elamusi luqe-
jasse. Ta sünnib kujundama maailmavaadet,
sünnib mõtlema ja sünnib valima milme vaate
vahel. „Zaratustra“ on tõeline tarkusraamat.

Aino Kallas: Maroko võlus. Väikesed kir-
iad Marokosil. Koostud teosed IX. Piltidega
kriitpaberil. Eesti Kirjanduse Seltsi kirjastus.

Teos kuulub Põhja-Aafrika elu, kuid mitte
edasiruttava reisikirjeldusena, vaid la pakub
laiu pilte sealseist inimesist ja oludest. Ka
on sellele teosle võõras reisikirjelduste kui-
vus: selle asemel loeme elaval jutustust, kus
antakse edasi inimitiipe, sündmusi ja sealse
elu omapärasusi. Isegi Eestil on Marokos: nii
praktiseerib eduga Marrakešis eesti arst ja
sama linna ühes haaremis leiab autor Lutheri
vabriku tooli.

A. Rimmel: Otstarbekohane ja ilus kodu.
Kuidas seda korraldada, mööbeldada ja kau-
nistada. Eesti Kirjanduse Seltsi populaarlea-
duslik seeria „Elav Teadus“ nr. 4, 112 lk.,
86 pildi ja jooniseqa, hind üksikmüügil 1 kr.

Raamat puudutab kõike, mis kodus nõuab
ettenägemist ja korraldamist: ehitatava maja
plaan, ruumide jaolus, olstarbekohased liikle-
misvõimalused, valgustus, tuulutus, kütmine,

puhastamine, lapeedid, üesriided, mööbel. Mööbli juures peatatakse pikemalt, käsitletes mitmesuguseid vorme ja uusi võimalusi. Edasi arutleb raamat, kuidas kõike praktiliselt hasti korraldada ja kuidas saavutada ilus üldpilt, et kodu oleks kosutav, mõnus ja rõõmus. Lopuks antakse ülevaade ruumikunsti sihtidest.

Juhan Jaik: Pombi ja Üdsimärdi nõiad. Jutustus. Illustreerinud R. Tiitus. 184 lk. Hind 2 kr. 40 s. Noor-Eesti kirjastus, Tartus.

See Juhan Jaigi uus juustus on kirjutatud noortele ja noortest. Ta käsitleb kula-kingsepa poja Pombi juhtumisi kuni esimese külakoolitalve ja esimese karjasuve esimese kuu lõpuni. Enne seda aga Pombi aastad on olnud seiklusrikkad. Ta on meistermees, teeb endale püssi, käib jänesejahil, koos isaga ja üksinda, õpib rammumeheks ja esimesel koolipäeval lööb taganema kogu kooli läie poisse. Järgmisel päeval ta on juba kõikide lemmik, korraldab suure oravajahi kogu koolile. Siis aga tulevad äpardused, kordkorralt ikka suuremad, kuid iseseisev ja arukas poiss pääseb neist oma viisil. Järgneb suur ja visa võitlus küla nõidadega, mis nõuab Pombil suurt pingulust. Selle lõpp aga avab uued väljavaated rammumeheks saamiseks ja läismehelkult teugsemiseks.

J. London: Kui loodus kutsub. Lugu ühest koerast. Tõlkinud L. Rebane. Illustreerinud H. Valtman. 148 lk. Hind 2 krooni. Noor-Eesti kirjastus, Tartus.

„Kui loodus kutsub“ koer-kangelane Buck satub oma päikesepaistelises ja rahulikust kodust külma Põhja, kus ta viletsais tingimustes ja karmis ümbruses peab veoloomana tegema rasket ja seni harjumatu tööd. Kuid ta ei pea mitte üksnes kohanema raske tööga, vaid hoopis teissuguse maailma ja eluvaatega. Tsiivilisatsiooni südamest langeb ta tagasi peagu ürgloodusesse, kus maksab ainult jõud ja julgus, kus suudavad ainult elada tugevad ja hoolimatud, sest halastamine tähendab primitiivseis oludes surma endale. Lõppeks lahkuh ta inimeste seltist ja jääb seesmise kutse sunnil oma metsikute vendade, huntide, juure.

See on lugu ümbruse mõjust ja ürgsete vaistude ärkamisest, jutustatud Jack Londoni lihtsal ja voolaval lausel. Kogu jutustuse keskes haarab meid teosest õhkuv karm, metsik ja jõuküllane maailm, mille toelisuses ja seiklustes ei jää mingit kahlust, mis lõppeks aga võib muutuda isegi armsaks ja ihaldamisväärses inimliku joone tõttu, mis avaldub nende rangete, väliselt nii metsikute ja hoolimatute kujude südameis.

V. Korolenko: Pime moosekant. Jutustus. Tõlkinud M. Lepik. Illustreerinud R. Tiitus. 208 lk. Hind 2 kr. 60 s. Noor-Eesti kirjastus, Tartus.

Tuntuud vene kirjanik Vladimir Korolenko jutustab selles pimedana sündinud lapse kõige varajasemaist eluaastaist kuni täisealiseks saamiseni. See sügavalt ja suurt inimlikku kaastunnet õhkuv raamat ei paelu lugejat mingile välisele, otsitud ja odavate seiklustega, küll aga näitab teed inimhinge kõige salajasemaiseis keerdkäikudesse. See on kutse huvitavale ja üllatusrikkale teekonnale, kus võime näha, et tõesti ka pimedad võivad saada nägijajaks (tõsi küll, mitte meie harilikus mõttes), kuidas nägemismeele asemel astuvad te-

gevusse inimese teised meeled, eriti kuulmis- ja kompamisemeel, ja missugusena paistab maailm saarasele, kahlemata ennemeel, inimesele.

„Eesti Kirjanduse“ sisuregister 1900—1900. Toimetanud O. Urgart. Eesti Kirjanduse Seltis kirjastus. 104 lk. Hind 3 kr.

Kuukiri „Eesti Kirjandus“ on oma 25-a. ilmumisaia jooksul toonud rikkauku luuga artikleid kirjanduse, keele, ajaloo, ranvaluule, rahvateaduse, muinasteaduse, hariduseu, kunsti jne. alalt; sisaldab ka palju eluloolisi ülevaateid tahtsaist tegeasist. Kei on „Eesti Kirjanduse“ kõik aastakäigud, see saad kull otsides artikli juure, kuid see nõuab palju ajakuu ja teinekord otsitav jääb ka kahe silma vahele. Kel aga „Eesti Kirjanduse“ aastakäigud puuduvad, seitele jääb rikkalik materjal usna kattesaamatuks. Praegu ilmunud sisuregister sisaldab alade järgi kõikide artiklite nimestliku, tuues lõpus koigi isikute nimed, kes „Eesti Kirjanduses“ on kirjutanud või kelle üle on kirjutatud. Seega siis igaküis võib kiiresti leida üles leda huvitavad artiklid ja neid kasuga larvilada.

L. Nordström: Toomas Lack. Jutustus. Tõlkinud M. Raud. Illustreerinud E. Kollom. 131 lk. Hind 1 kr. 80 s. Noor-Eesti kirjastus, Tartus.

„Toomas Lack“ on Rootsis paljuloetud kirjaniku Ludvig Nordströmi parim noorsoojutt. Jutu peategelaseks on vaesestunud suurkaupmehe poeg, kelle elukäiku ja ümbruskonnale suhtumist mitmesugustes olukordades kirjanik kujutab õige tabavalt, osutades ainesse süvenemist ja lapse hingeelu tundmist.

Jutu ainestik on huvitav ja antud olukorrad ka meie noorsoole arusaadavad.

Oskar Luts: Avasilmi. Jutustus. Illustreerinud R. Tiitus. 132 lk. Hind 1 kr. 80 s. Noor-Eesti kirjastus, Tartus.

„Avasilmi“ on jult kõhetust orvust, kes oma tahtjõu abil sai üle igasuguseist eluraskustest. Peagu iihki nõuandjat polnud tal, kuid siiski sai temast, neljateistkümnneaastasest poisikesest, omaenda jõuga elujõuline ja ühiskonnale kasulik lüge.

„Avasilmi“ on oma meeleolult midagi O. Lutsu „Kevade“ ja ta noorpõlve mälestuste vahepealsest; tas on teatud annus nooruslikku meeleolu, tegutsemistahet ja ettevõilikkust, mis omal viisil avaldus juba „Kevade“ tege-laste juures, kuid siin on see Tootsi elutahe viidud elulisuse poole. Selles on südamlukku soojust ja heatahtlikku suhtumist tegelaste saatusele, mis eriti ilmselt avaldusid Lutsu noorpõlve mälestustes.

J. Spyri: Väike Heidi. Lugu lastele ja neile, kes armastavad lapsi. Tõlkinud J. Kärner. 231 lk. Hind 2 kr. 60 s. Noor-Eesti kirjastus, Tartus.

„Väike Heidi“ on lugu väikesest tüdrukust kes on vaeselapsena kasvanud üles ja juba varakult saab tunda kodutu olendi vintsutusi ning pettumusi. Oma varajasema lapsepõlve saatnud mööda vanaisa, kummalise eraku, juures mägestikus, kus talle on südame külge kasvanud kogu selle omapärase elu veetlused: kõrged mäed, säravad lilled, kergejalgsed kitsed, õhus keerlevad kotkad ja vaba karjasepõli, kislakse ta korraga vägivaldselt sellest ümbrusest ja asetatakse teise, kivisesse linna,

inimühiskonda, mis on talle võõras, Ta ei suudagi koduneda seal, vaid jääb päriselt haigeks põlevast kojuigatsusest ja vaevleb ning kannatab, kuni viimaks pääseb jälle tagasi vanaisa juure mägedesse. See on pisut vanamoodselt jutustatud lugu, mitte niivõrd tänapäeva elu kui looduselähedane, väikesist lapseelamusist huvitavalt ning põnevalt kokku põimitud, hõõgub suurt armastust lapse omapärase hingeelu jälgimisel, olles sealjuures õpetlik seda tendentsi liigselt toonitamata.

Noorsooraamat, milliseid praegu enam ei kirjutata. Raamat vabaduse- ja loodusearmastusest ja armastusest oma kodu ja vanemale vastu.

Laiskade kuningas Kokiido-Moo. Ernst Hansen. Lasienäidend 3 vaalus. 56 lk. Hind 1 kr. 50 s. T. Mutsu teatrikirjastus, Tallinnas 1932. a.

Vaigamaa. Koguteos EESTI V osa X+600 lk. 92 joonisega, Valga ja Tõrva linna plaaniga ja Valgamaa neljavärvilise kaardiga. Hind 7 krooni. Toimetanud prof. A. Tammekani, dr. A. Luha ja mag. E. Kant. Eesti Kirjanduse Seltsi kirjastus, Tartus.

Teos sisaldab kõik tähelepanuvääriva Valgamaast, selgitades seda paljude piltidega, tabelitega ja ka kaartidega. Kujukas ülevaade on antud pinnaehitusest, taimestikust, loomastikust, liiklemisest, rahvast, tulundusoludest, haridusest, ajaloost jne. Üksikute kihelkondade kohta on antud veel omaette kirjeldused, samuti Valga ja Tõrva linnast. Raamat sisaldab palju andmeid ja on seepärast eriti kasulik käsiraamat õpetajaile, seltskonnategelastele, ekskursantidele, ametasutustele jne., ühe sõnaga, kõigile, kellele on tarvis täpseid andmeid meie maakondade ja nende rahva kohta. Et Valgamaa on olnud erisugustes tingimustes eestlaste ja lätlaste piiril ja et ajaloolises arengus olid siia suunatud mitmete vaenlaste huvid, siis sisaldab Valgamaa elu palju omapärast. Ta ei ole mitte ainult üks osa kodumaast, vaid just isesugune osa sellest. Eestlane, kes tahab tunda kodumaad, ei saa unustada Valgamaad. Üldiselt ei ole sugugi liialdatud, kui öelda, et koguteos „Eesti“ on uhkuseks igale eestlasele.

Prof. G. Ferrero: Vana-maailma hukumine. Populaarteadusliku seeria „Elav Teadus“ nr. 5. 10 pildi, tabeli ja kaardiga. 116 lk., hind 1 kroon. Eesti Kirjanduse Seltsi kirjastus.

Rooma keserriik oli tolle aja maailmas suhteliselt võimsam kui ükski praegune suur-

riik: tema oli üks suur ja teist põhnuud ta kõrval. Tema kultuur oli võrdlematult maabermaist kõrgem, tema organisatsioon oli kujunenud paljude sajandite jooksul. Paistis, et muski ei murra seda hiiglast. Kuid siis hakkas midagi mäda olema, rahva vaimsesse jõudu löid praod, tekkis suuri mõrasid riigichitusse ja lõpuks hukkus hiiglane ning varises varemeiks vana-maailma hiilgav tsivilisatsioon. Nende põhjuste valgustamise on võtnud enese ülesandeks kuulud ilaalia teadlane prof. Ferrero ja teeb seda elavas sõnastuses ja kõigile arusaadaval kujul. Selle teose lugemine ei ole mitte ainult huvi rahuldamine vanade aegade suhtes, vaid siit paistab välja, milles seisab rahva ja riigi jõud. Siit saame väga õpetlikke rööbasjooini praegusele ajale ja küsimustele.

Punased aastad. Mälestisi ja dokumente 1905. a. liikumisest Eestis I. Toim. Hans Kruus. Eesti Kirjanduse Seltsi kirjastus. 252 lk., piltidega, osalt kriitpaberil. Hind 4 kr.

1905. aasta liikumine haaras nii või teisiti kõiki rahvakihte Eestis ja lõi kas luusse ja lihasse. Vähe on aga kõigest sellest kirjutatud, sest varem ajal puudus võimalus avalikult ja objektiivselt käsitleda selliseid sündmusi. Käesolevas raamatus kirjeldavad 1905. a. liikumist toleaeagsed tegelased, kes ise kõik kaasa elanud, seepärast saame usutava materjaali, eriti kui arvestada seda, et asja valgustatakse mitmest seisukohast. Mälestised toovad ainult tõsiasju, kuid seda mõjuvam on teos ja seda konkreetsemaks kujuneb pilt 1905. aasta veristest sündmustest. Lõpuks on toodud dokumendid suuremate rahvakoosolekute nõudmisest ja otsustest ning P. Speek'i aruanne Bernis 1906. a.

Eesti avaiikud tegelased. Eluloolisi andmeid. Toim. R. Kleis, Eesti Kirjanduse Seltsi kirjastus. 424 suuri lk., hind 9 kr. 50 s.

Mitmesugustes olukordades ja milmesugustel põhjustel on tarvis leada lapseid andmeid mõnest tegelasest. Selline raamat puudus seni. Käesolev teos toob 1842 tegelase elulood maalt ja linnast ja igasugustelt tegevusaladelt. Nii siis on siin koondatud riigi ja rahva juhtivad isikud. Elulood ise ei ole pikad, vaid toovad ilma liigsete ilustavate sõnadeta tegelase lühikese elukäigu ja märgivad ära tähtsamad momendid tema tegevuses. Suuremal osa elulugudest on kontrollitud isikud ise, nii et andmed on täiesti usaldatavad.

Seltside tegelased!

Saatke informatsiooni „Vabaharidustöö“ toimetusele oma seltside tegevusest.

Ei ole jaanipäevaks
paremat näidendit, kui

ELINA Z'ALITE

„Armud väikesed vääratused“

komöödia kolmes vaatuses.

Vähe osalisi, dekoratsioon lihtne, sündmustik ajakohane
— asunikkude elu Eesti-Läti piiril.

J. AKURATERI

„Lõbus peremees“

komöödia neljas vaatuses

on valimiste puhul sobivaim komöödia.

Raamatud saadaval E. Haridusliidus,
Tallinn, Suur Roosikrantsi tänav 12.

Seltsitegelased,

kui soovite, et Teie ühingus kõik organid oma
ülesandeid tunneks ning täidaks, **siis hoolitsege
selle eest, et võetaks vastu juba esimesel
aasta-peakoosolekul kodukord!**

*Normaalkodukordade kavu võite saada (á 15 s.) Eesti Haridus-
liidust, Tallinn, S. Roosikrantsi 12.*

Näitejuhtide kursus Tartus

peetakse 5. juunist kuni 26. juunini s. a.

Üleskutse E.-Haridusliidu näidendite laenukogu täiendamiseks.

E. Haridusliidu asemike kogu koosolekul ja hariduskongressidel on seltside saadikute poolt korduvalt rõhutatud näitekirjanduse laenukogu vajadust E. Haridusliidu juures. Ettevõtte teostamiseks puudusid aga tarvilised majanduslikud eeldused, kuni 1930. a. ka nendest saadi osaliselt üle ja näidendite võistlusel auhinnatud näidendite kirjastamisega laenukogule pandi alus. Praegu on kogu küll väike, kuid seltside ühisel koostööl on seda kerge suurendada. Paljudel seltsidel on aastate jooksul omandatud näitekirjandust, mis pärast ühe- või paarikordset mängimist on jäänud seisma ja seisab täiesti kasutamatuks. E. Haridusliidu juhatus teeb ettepaneku kõikidele seltsidele anda seismajäänud näidendite

raamatud E. Haridusliidu näitekirjanduse laenukogusse, mille vastu seltsid saavad liidult selleks moodustatud komisjoni poolt hinnatud raamatute väärtusele vastava summa eest kasutada teisi laenukogas olevaid näidendeid või ka vahetada liidu kirjastusel ilmunud raamatute vastu. Sel teel on võimalik raamatukogu täiendada vanema näitekirjandusega ja liidul on võimalik näitekirjanduse laenukogu jaoks olevaid summasid kasutada uute väärtuslike ja maanäitelavade kohaste näidendite kirjastamiseks.

Seltside tegelased! Teie eneste teha on laenukogu suurendamine.

E. HARIDUSLIIDU JUHATUS

Näidendite laenukogu täiendatud.

Pärast käesoleva numbriga kaasasaadetava näidendite nimekirja koostamist on liidu laenukogu täiendatud järgmiste näidenditega:

Armude väikesed väärtused.

Elina Zalite.

Komöödia kolmes vaatuses.

Kikerpilli linnapead.

H. Raudsepp.

Komöödia kolmes vaatuses.

Kõrgemäe noored.

Agnes Taar.

Näidend kolmes vaatuses.

Terve eskadron

H. Vaks.

Kasarmu jant lauludega.

Vagade elu.

M. Metsanurk.

Näidend kolmes vaatuses.

Vanaema õpetus.

J. Heimberg.

Lastenäidend kolmes vaatuses.

Peale nimekirjas avaldatute võib Haridusliidust saada J. Metua kirjastusel ilmunud tema näidendeid: „Miljoni tõbi“, „Radivere piimavedu“ ja „Volga laev“ järgmistel tingimustel:

Kes ostab neid raamatuid terve komplekti

„Miljoni tõbi“ 7 eks. à 1 kr. 25 s.,

„Radivere piimavedu“ 8 eks. à 1 kr. või

„Valge laev“ 8 eks. à 1 kr.

see omandab ka ühekordse ettekande õiguse autorile eritasu maksmata.

Neid raamatuid tutvumiseks ega ettekandeks välja ei laenata, vaid need on müügil ainult üksikexemplaaridena ja komplektide viisi.